

65847 - Namazın rükünleri, farzları ve sünnetleri

Soru

Namazın sünnetleri nelerdir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Namazın sünnetleri nelerdir?

Namazın sünnetleri pek çoktur. Bunlardan kimisi kavî, kimisi de fiîdir. Sünnetlerden kasıt; rükünlerle farzların dışındakilerdir.

Bazı âlimler, kavî (sözlü) sünnetlerin on yedi, fiî sünnetlerin ise elli beş tane olduğunu belirtmişlerdir. Bir kimse bu sünnetlerden birisini kasten terk etse bile, namazı bozulmaz. Ancak rükünler ve farzlar bunun dışındadır.

Rükün ile farz arasındaki fark: Rükün, ister bilerek, isterse kasten yapılsın, asla sâkıt olmaz. Mutlaka yerine getirilmesi gerekir.

Farz ise; Unutmakla sâkıt olur ve sehiv (yanılma) secdesi ile telâfi edilir.

Burada önce namazın rükünlerini ve farzlarını, daha sonra da sünnetleri zikretmek daha uygun olacaktır. Bu konuda "Delilu't-Tâlib" adlı kitaptaki metne dayanarak deriz ki:

Birincisi: Namazın rükünleri

Namazın rükünleri on dört tanedir. Bunlar:

1. Farz namazda gücü yetenin namazı ayakta kılması (kıyam).

2. Tahrim (iftitah) tekbiri (Allahu Ekber diyerek namaza başlamak).
3. Fâtiha sûresini okumak.
4. Rükû'. Rükû'nun en azı, avuçlarıyla dizlerine dokunmasıdır. En kâmilî ise, sırtını uzatarak düz turması, başını da sırtının hizasında tutmasıdır.
5. Rükû'dan başını kaldırmak.
6. Rükû'dan doğrulduktan sonra ayakta tam durmak.
7. Secde. Secdenin en kâmilî; secde sırasında alnını, burnunu, avuçlarını, dizlerini ve ayak parmaklarının uçlarını yere iyice koymaktır. Secdenin en azı ise, bu sayılan azalardan her birisinin bir kısmını da olsa yere koymaktır.
8. Başını secdeden kaldırmak.
9. İki secde arasında oturmak. Ne şekilde oturursa, yeterlidir. Sünnet olan; sol ayağını yayıp üzerine oturması, sağ ayağını da dik tutup kibleye çevirmesidir.
10. Sükûnet. Yani her rükünde mutmain olacak şekilde beklemektir.
11. Son teşehhüd.
12. Son teşehhüd ve selâm için oturmak.
13. Sağa ve sola selâm vermek. Yani namaz kılan kimsenin iki defa şöyle demesidir: "Esselâmu Aleykum ve Rahmetullah". Nâfile ve cenaze namazlarında ise, sadece sağa verilmesi yeterlidir.
14. Yukarıda zikrettiğimiz gibi rükünler arasında tertibe (sıraya) riâyet etmek. Örneğin: Rükû'dan önce kasten secde ederse, namazı bozulur. Unutarak veya yanılarak yaparsa, önce rükû', sonra da secde etmek için geri dönmesi gerekir.

İkincisi: Namazın farzları

Namazın farzları sekiz tanedir. Bunlar:

1. Tahrim (İftitah) tekbiri dışındaki tekbirler.
2. İmam veya tek başına kılan kimsenin: "Semiallahu limen hamideh" demesi.
3. "Rabbenâ ve leke'l-hamd" demek.
4. Rükû'da bir defa: "Subhâne Rabbiye'l-Azîm" demek.
5. Secdede bir defa: "Subhâne Rabbiye'l-A'lâ" demek.
6. İki secde arasında: "Rabbi'ğfiri" demek.
7. Birinci teşehhüd.
8. Birinci teşehhüd için oturmak.

Üçüncüsü: Namazın kavli sünnetleri

Namazın kavli sünnetleri on bir tanedir. Bunlar:

1. Tahrim (İftitah) tebirinden sonra "İftitah duâsı" diye adlandırılan şu duâyı okumak.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ.

"Allahım! Sana hamd ederek seni tüm noksanlıklardan tehzih ederim. İsmi mübârek ve azametini yücedir. Senden başka hak ilah yoktur."

2. "Euzu billahi mineşşeytânirracîm" demek.
3. "Bismillahirrahmanirrahîm" demek.
4. Fâtiha sûresinin sonunda "Âmîn" demek.

5. Fâtiha sûresinden sonra bir sûre okumak.

6. İmamın kıraatı açıktan okuması.

7. İmama uyanın dışındaki kimsenin: "Semiallahu limen hamideh" dedikten sonra şu duâyı okuması:

مِلءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلءَ الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ. وَكُنَّا لَكَ عَبْدًا.
اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

"Gökler dolusu, yerle gökler arasındaki mesafe dolusunca ve bundan sonra dilediğin şeyler dolusunca (hamd yalnızca sanadır) ey övgü ve şeref sahibi! Bir kulun -ki hepimiz senin kulunuz- söylediği şu söze en lââyık olan sensin: Allahım! Senin verdiğine engel olacak, senin engel olduğuna da verecek hiç kimse yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin yanında kendisine hiçbir fayda vermez."

(Ancak imama uyan kimsenin de bu duâyı okuması sünnettir.)

8. Rükû'da okunan duânın birden fazlası yani ikinci, üçüncü ve daha fazlası sünnettir.

9. Secdede okunan duânın birden fazlası yani ikinci, üçüncü ve daha fazlası sünnettir.

10. İki secde arasında okunan duânın (Rabbiğfirîlî) birden fazlası yani ikinci, üçüncü ve daha fazlası sünnettir.

11. Son teşehhüdde "Salli ve Bârik" duâlarını okumak ve ardından duâ etmek.

Dördüncüsü: Namazın filî sünnetleri

Namazın filî sünnetleri on üç tanedir. Bunlar:

1. Tahrime (İftitah) tekbiriyle birlikte elleri kaldırmak.

2. Rükû'a varırken elleri (omuz veya kulakların hizasına kadar) kaldırmak.

3. Rükû'dan doğrulurken elleri kaldırmak.
4. Elleri kaldırdıktan sonra yana salmak.
5. Kıyamda sağ eli sol elin üzerine koymak.
6. Namazda secde yerine bakmak.
7. Ayakta iken ayaklarının arasını açmak.
8. Rükû'da iken parmakları açık bir şekilde elleriyle dizlerini iyice kavramak, belini uzatmak ve başını sırtının hizasında tutmak.
9. Secde azalarını (alın, burun, iki elin içi, iki diz ve iki ayağın parmaklarını) yere iyice koymak ve dizlerin dışındaki azaların çıplak olması. Dizlerin çıplak halde olması mekruhtur.
10. Pazularını yanlarından, karnını uyluklarından, uyluklarını da incik kemiklerinden uzak tutmak, dizlerinin arasını açmak, ayaklarını dik tutmak, ayak parmaklarının içini araları açık bir halde yere koymak ve parmaklar birbirine bitişik, eller açık bir şekilde omuzlarının hizasına koymak.
11. İki secde arasında ve ilk teşehhüdde sol ayağı yayıp üstüne oturmak, sağ ayağı ise dik tutmak ve ikinci teşehhüdde ise teverruk yapmak.
12. İki secde arasındaki oturuşta el parmaklarını birbirine bitişik bir halde uylukların üzerine koymak. Aynı şekilde teşehhüdde de böyle yapılır. Ancak teşehhüdde sağ elin serçe ve yüzük parmakları yumulur, baş parmakla orta parmak halka şekline getirilir, işâret parmağıyla da Allah'ı anarken işâret edilir.
13. Selâm verirken yüzünü önce sağa, sonra sola dönerek selâm vermek.

Bunların bazılarında âlimler arasında görüş ayrılığı vardır. Birisinin yanında farz olan bir fiil, başkasının yanında sünnet olabilir. Nitekim bu durum, fıkıh kitaplarında detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.